

Meetcultuur in de kleuterschool

1. VISIE

Fiche 1.1 Leren van jonge kinderen en spel

Hoe kijk jij naar spel en leren? In welke mate is dit voor jou een spanningsveld ?

*‘Spelen en werken is één. Een kleuter speelt omdat hij wil leren.
En ja, spelen in de hoeken... dat is ook leren, hé !’*

Of

“De derde kleuterklas, dat is toch een beetje een groep apart. Wat is nu voor hen belangrijk? Wat moeten we daar specifiek in aanbieden om hun goed voor te bereiden op het eerste leerjaar? (...) En nu kijk ik ook anders naar mijn tweede kleuterklas. Omdat ik weet waarop zij volgend jaar voorbereid moeten zijn.”

Er is (internationaal) discussie over het onderwijs aan jonge kinderen.

Enerzijds heb je onderzoek waarbij het kleuteronderwijs vooral gezien wordt als voorbereiding op het lager onderwijs. Hierbij wordt het belang van vroeg beginnen met het aanbrengen van taal- en rekeninhouden benadrukt, vaak om achterstanden te voorkomen. De focus ligt op ‘effectief onderwijs’, al dan niet via het gebruik van specifieke methodieken.

Anderzijds zijn er zeer veel internationale experts op het gebied van het Jonge Kind die hier heel erg bezorgd om zijn. Zij benadrukken dat onderwijs voor jonge kinderen heel erg verschillend is van onderwijs in de lagere school. Jonge kinderen functioneren nog heel anders en leren dus ook anders. Je mag een kleuter niet louter zien als ‘de kleinere versie van het lagere schoolkind’. Zij onderlijnen vaak ook het belang van de brede ontwikkeling waarvan de basis moet gelegd worden bij jonge kinderen. Zij zien het faciliteren en ondersteunen van vrij spel vaak als belangrijkste in de ontwikkeling, ook voor specifieke doelgroepen. Ook in recent hersenonderzoek wordt dit uitgangspunt bevestigd.

Jonge kinderen zijn gericht op het exploreren van de omgeving, hun zintuigen gebruiken en in interactie gaan met anderen. Zij moeten kunnen handelen, materialen vastnemen en manipuleren en leren door te doen. Zij moeten veel vragen kunnen stellen, nieuwsgierig zijn en hun ideeën uitproberen. Zij moeten dingen kunnen zien en betekenis geven aan wat ze zien. Ze moeten taal gebruiken en woordenschat opbouwen door in interactie te gaan met volwassenen en peers. Jonge kinderen leren niet door te onthouden en uit het hoofd te leren via papieren. Jonge kinderen moeten sociaal, emotioneel, cognitief en fysiek ontwikkelen: elk aspect van het kind moet kunnen groeien. Dit leren en ontwikkelen gebeurt doorheen spel en hands-on ervaringen in activiteiten.

*(uit: Pretend Play and Brain Growth: the link to Learning and Academic Success.
Gesell Institute of Child Development)*

In het huidige kleuteronderwijs is het een uitdaging om de inzichten van de eerste groep onderzoekers mee te nemen als informatie, zonder de eigenheid van het kleuteronderwijs te verloochenen.

Ter bespreking:

Wat is jullie mening over de plaats van vrij spel in onderwijs aan kleuters?

Wat kan je hierover terugvinden in de schoolvisie?

Is er specifieke aandacht voor het leren en ontwikkelen van *kleuters* in de schoolvisie?

Hoe vertaalt jullie visie zich in de praktijk van een klasdag?

Zijn er (geschreven of ongeschreven) afspraken over bijvoorbeeld hoeveel tijd van de dag er minimaal gaat naar vrij spel? Of over het al of niet inzetten van specifieke methodieken?

Zijn er (geschreven of ongeschreven) afspraken over de rol van de leerkracht tijdens vrij spel? (observatie-tijd en/of meespelen als actie in de agenda) Wordt de kwaliteit van het vrij spel ook opgevolgd/gemeten (of zien jullie spel toch eerder als ontspanning en niet echt als leren)?

Achtergrond:

Volgens [ScienceDaily concludeert](#) een meta-studie van de Universiteit van Cambridge dat 'begeleid spelonderwijs leren' voor kinderen tot acht jaar even effectief kan zijn als meer traditionele klassikale instructiemethoden.

De studie laat deze effecten zien bij de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheden, rekenvaardigheden en sociale vaardigheden, en bij de ontwikkeling van executieve functies. Begeleid spelonderwijs leren blijkt zelfs voor bepaalde, vooral wiskundige, vaardigheden zelfs effectiever te zijn. De data is afkomstig van negenendertig studies waar in totaal 3800 kinderen van drie tot acht jaar in hebben geparticipeerd.

'*Guided play*' (begeleid spelonderwijs leren) betreft in het algemeen speelse educatieve activiteiten die kinderen de vrijheid geven om op hun eigen manier aan een leerdoel te werken. Volwassenen geven daarbij enige, zorgvuldige, sturing met behulp van open vragen en aanwijzingen.

Volgens één van de auteurs van het onderzoeksartikel wordt pas relatief kort onderzoek gedaan naar spelend leren. Meestal wordt directe instructie dan vergeleken met spelend leren waarbij lerenden volledig vrij zijn. In deze studie hebben de onderzoekers met name gekeken naar spelend leren waarbij jonge leerlingen worden begeleid.

Bron: <https://www.linkedin.com/pulse/begeleid-spelonderwijs-leren-kan-bij-jongere-kinderen-wilfred-rubens/?trackingId=yfowuLiTSLK8TEbV6Zz37A%3D%3D>

spel en spelend lerend: zijn dat synoniemen?

Het wordt hier nogal polariserend voorgesteld... Er zijn zeker ook veel onderzoekers en experts die een meer genuanceerde kijk hebben ! De bedoeling van 'even polariseren' is vooral om reflectie en uitwisseling te stimuleren. Ook in teams kan je deze dynamiek herkennen, maar zit er meestal ook een meer genuanceerd verhaal achter. Het is de bedoeling om alle verhalen samen te brengen.

Een voorbeeld van een meer genuanceerd perspectief kan je hier vinden:

Pedagogical Strategies for Play-Based Learning

Adapted from Pyle and Danniels, 2017

Anderzijds kan ook dit weer aanleiding geven tot discussies: is spelend leren en spel dan hetzelfde? Wat is spel eigenlijk?

Van Oers (2013 ; 2014), professor uit Nederland die heel uitvoering heeft stilgestaan bij de betekenis van spel, kwam tot volgende drie kernelementen van spel:

1. het kind laat **hoge betrokkenheid** zien tijdens de activiteit
2. het kind heeft **vrijheid in de uitvoering** van de activiteit
3. de activiteit wordt geleid door **expliciete of impliciete regels**

Meetcultuur in de kleuterschool

1. VISIE

Fiche 1.2 Brede ontwikkelingsdoelen

Werken aan de brede ontwikkeling van kleuters is voor de meeste kleuterleraren **een evidentie**: motoriek, sociaal, emotioneel, denkontwikkeling, taalontwikkeling, muzikale ontwikkeling, kennis van de wereld, verbondenheid...

Of toch niet ?

Geef jij (on)bewust meer of minder aandacht aan bepaalde ontwikkelingsdomeinen?
Speelt dat ook door in het in kaart brengen van de ontwikkeling van kinderen op de diverse domeinen of ontwikkelvelden ?

Achtergrond

Het startpunt voor ons kleuteronderwijs ligt vast in de **ontwikkelingsdoelen**. Ontwikkelingsdoelen vragen een inspanningsverplichting van scholen, in tegenstelling tot de eindtermen van het basisonderwijs waar een resultaatsverplichting geldt. Ze geven een overzicht van de competenties waarnaar we kleuters in de loop der jaren toe willen leiden.

De inspanning betekent dan: het kleuteronderwijs schept een omgeving waarin kinderen zich spelenderwijs kunnen ontwikkelen en de nodige kennis, vaardigheden en attitudes kunnen verwerven. Kinderen ontwikkelen hierin elk op hun manier en op hun eigen tempo.

Je kan dus **niet zomaar op bepaalde tijdstippen voor elk kind in de klas behaalde doelen meten** en als het ware 'afvinken'. Wél kan je het proces van elk kind in kaart brengen op weg naar het bereiken van een doel. Dit vraagt dan ook dat de lagere school de plaats van elk kind op weg naar een doelstelling als vertrekpunt neemt om het leerproces van het kind vorm te geven. Daarnaast vraagt dit ook dat het lager onderwijs geen eisen oplegt aan kleuteronderwijs wat betreft het reeds behaald moeten hebben van bepaalde doelen. Communicatie en afstemming is dus wel cruciaal (zie ook verder fiche 6.2).

Enkele reflectievragen per 2 :

- *Met welke ontwikkelingsdomeinen/ontwikkelvelden heb je zelf meer of net minder affiniteit? Waaraan merk je dat?*
- *Hoe breng je de ontwikkeling van kleuters op de verschillende domeinen/ontwikkelvelden in kaart? Merk je een verschil in hoe je dat doet voor deze verschillende domeinen/ontwikkelvelden? Waar ligt dit aan?*
- *Merk je een verschil in hoeveel tijd je expliciet inbouwt om te spenderen aan (het in kaart brengen van) ontwikkeling binnen de verschillende domeinen/ontwikkelvelden? Hoe verklaar je dat?*
- *Voor welke domeinen/ontwikkelvelden heb je het gevoel sterk in je schoenen te staan en over de nodige kennis en/of instrumenten te beschikken om te kijken naar de ontwikkeling van kinderen? Voor welke domeinen/ontwikkelvelden is dat minder het geval?*

Leg jullie verhalen samen in team en verken:

- *Wat is in ons team/onze school sterk aanwezig? Wat werkt hierbij inspirerend/verrijkend?*
- *Wat is de link naar de schoolvisie? Wat komt overeen en wat misschien ook niet? Hoe vertaalt met andere woorden onze visie zich concreet in onze praktijk?*
- *Waar willen we nog sterker op inzetten? Op welke domeinen willen we verder groeien?*
- *Welke vragen/noden roept dit op? Wat hebben we nodig om hierin verder te groeien?*

Achtergrond

Tal van factoren beïnvloeden hoe jij concreet in de praktijk ontwikkeling van kinderen in kaart brengt en waar jij vooral op focust. In onze maatschappij krijg je als leerkracht vaak impliciete en expliciete boodschappen mee over wat er écht toe zou doen in kleuteronderwijs. Die kunnen jou ook beïnvloeden in hoe breed je kijkt en waar je de focus op legt als je de ontwikkeling van kleuters monitort.

Enkele voorbeelden:

- De kleuterschool wordt maatschappelijk nog geregeld gezien, en dan vooral de derde kleuterklas, als een 'opstap' naar het eerste leerjaar. Daaruit vloeit een sterke klemtoon op voorbereidende taal- en rekenvaardigheden voort. Mogelijks brengt dit ook prestatiedruk met zich mee...
- Inspirerende blogs van kleuterleraren met veel volgers maken ook impliciet duidelijk wat er voor hen echt toe doet. Een blog van een juf waar ideeën voor collega's gedeeld worden en waar enkel de categorieën 'taal/rekenen' en 'motoriek' in aan bod komen, wijst ons er op dat deze juf vooral die domeinen van belang vindt voor kleuters. Een andere blog legt dan weer meer nadruk op zelfsturing en onderzoekend leren of sociale ontwikkeling en welbevinden... Welke blogs inspireren jou?
- De cito-toetsen voor kleuters in Nederland (nota bene vanaf 2021 afgeschaft) leggen de klemtoon op taal en rekenen en plaatsen deze domeinen dus sterk op de voorgrond. Wat is voor jou de impact dat de Koala-test nu op (mondelinge) taal focust?
- Bestaande, vlot hanteerbare meetinstrumenten kunnen uitnodigend werken waardoor je ze sneller gaat inzetten. Voor bepaalde domeinen, zoals wiskundige vaardigheden of motorische vaardigheden, zal je wellicht meer meetinstrumenten voor handen hebben dan voor sommige andere domeinen.
- Ook ouders kunnen soms heel expliciet verwachtingen uiten aan leerkrachten. Hierin geven ze weer wat 'zij' belangrijk vinden en waar hun aspiraties liggen met betrekking tot hun kinderen. Wat is de impact van deze verwachtingen op jou als leerkracht? Hoe ga jij hiermee om?
- In de media worden regelmatig uitspraken gedaan over onderwijs en meten. Vaak worden naar aanleiding van internationale testen (PISA, PIRLS ...) met alarmerende toon gesproken over bepaalde vaststelling dat Vlaanderen het in vergelijking met andere landen niet goed doet... Ook in het kader van Corona werd er heel vaak gesproken/gediscussieerd over achterstanden. Hoe komen deze boodschappen bij jou binnen? Wat denk jij hierbij?
- Resultaten uit onderzoeken stromen niet altijd even gemakkelijk door tot in de praktijk. De blog '**kleutergewijs**' is een heel knap initiatief om toch die brug te leggen ! Resultaten worden er gedeeld op heel toegankelijke manier: vlot geschreven en bondig samengevat met praktische tips.

Inspirerende quotes over visie

'ALLES WAT JE AANDACHT GEEFT
GROEIT.'
WAAR ZOU JIJ JE AANDACHT OP
WILLEN RICHTEN?

“Goede leraren beoefenen
de kunst
van het kijken.”

**EEN WIJDE BLIK
VERRUIMT
HET DENKEN**

Loesje

POSTBUS 1045
6801 BA ARNHEM

*“Waarderen we wat
we meten,
of meten we wat
we waarderen?”*

Alles dat kan worden geteld
telt niet noodzakelijkerwijs;
alles dat telt kan niet
noodzakelijkerwijs worden geteld.

Albert Einstein

Meetcultuur in de kleuterschool

1. VISIE

Fiche 1.3 Doelen evalueren bij jonge kinderen

Om doelen te kunnen evalueren, moet je ze 'operationaliseren'. Dit betekent dat je moet nadenken over:

Op welke manier wordt 'zichtbaar' dat de kleuters de doelen bereiken?

Dit is geen gemakkelijke opgave omdat:

- **Doelen kunnen op heel verschillende manieren zichtbaar worden. De ene manier is daarom niet beter dan de andere. De variaties aan contexten waarin kinderen ontwikkelen, is een rijkdom aan ontwikkelingskansen.**

We verkennen dit even heel concreet aan de hand van enkele getuigenissen over puzzelen: wat maakt puzzelen zichtbaar? Hoe dient puzzelen het evalueren van doelen?

In het verleden moest een kleuter een puzzel van 35 stukken kunnen maken in derde kleuterklas. Nu is puzzelen geen doel meer, maar wel een middel om doelen te bereiken. En dat is een moeilijke... Leerkrachten vragen nu vaak nog: waar ga ik puzzelen vinden in het leerplan? Maar puzzelen is vooral een middel: om veerkracht te testen, fijne motoriek, ruimtelijke ordening (op, naast, onder) (...) Ik vind dat ook dat je voorzichtig moet zijn met rode en blauwe puzzels en puzzelkaarten. Want dan moet je ook een kaart maken in de bouwhoek, want daar kan je zelfde dingen observeren. Moet je dan kinderen ook belonen omdat ze toren gebouwd hebben? Want nu is dat ook: wie zijn puzzelkaart vol heeft mag grabbelen in doos.

Mijn dochter is heel sterk in bouwen, maar heeft nooit graag gepuzzeld. Ze heeft wel heel veel ruimtelijk inzicht. Maar puzzelen vindt ze absoluut niet leuk. De juf zei: ze kan maar 20 stukken. Ja, maar ze zet wel lego friends in elkaar? Sommige mensen klampen zich vast aan 20 stukken, dat moeten ze kunnen. Bij mij is het eerder van: gaat het vlot, gaat het motorisch goed... het zal wel komen, denk ik dan.

- **De ontwikkeling van kleuters verloopt niet lineair, maar zeer sprongsgewijs.**

Specialisten van 'het jonge kind' internationaal zijn het er over eens dat er voor bepaalde domeinen min of meer een volgorde van ontwikkelingsstappen kan opgemerkt worden, maar dat het niet zinvol is om hier een al te strikte timing op te zetten. Het is belangrijk dat we de diversiteit tussen kleuters in hoe ze ontwikkelen erkennen en waarderen (in plaats van problematiseren als een domein een tijdje wat minder loopt). Het is dus niet eenvoudig en eigenlijk ook niet wenselijk om vast te leggen in een lijst welke dingen kleuters moeten kunnen op een bepaalde leeftijd, zeker niet voor alle ontwikkelingsdomeinen.

De grote vraag blijft dus:

Hoe kunnen we aangeven/opvolgen dat kleuters groeien en doelen wel al of nog niet bereikt worden, en tegelijk de diversiteit in meet- & ontwikkelingskansen waarderen, alsook de sprongsgewijze ontwikkeling?

Ter bespreking:

- **Noem elk een sleutelactiviteit die jij belangrijk vindt dat jouw kleuters kunnen. Bedenk voor jezelf welk doel (of welke doelen) je hierin wil zien. Schrijf de activiteit op een briefje en gooi het in een doosje.**
(dit kan eventueel als opdracht gegeven worden ter voorbereiding van het overleg)
- **Trek allemaal een willekeurig briefje uit het doosje (niet je eigen briefje). Bedenk welk(e) doel(en) jij vooral ziet in deze activiteit en verzin samen minimum vijf andere activiteiten waarin je dezelfde doelen kan zien in jouw klas.**
- **Ieder mag om de beurt zijn briefje voorlezen en bijhorende doelen en activiteiten noemen. Degene die het briefje schreef mag aanvullen of bevestigen. Bespreek samen wat je sterk of minder sterk vindt aan de diverse activiteiten. Verken wat het verschil kan zijn bij verschillende leeftijdsgroepen en hoe groei zichtbaar kan worden.**
- **Nadat de verschillende briefjes werden besproken, reflecteer je samen over:**
  - ✓ **Wat vinden jullie belangrijk bij het zien van ontwikkeling? Wat is nog moeilijk? Welke nood aan ondersteuning of professionalisering lijkt wenselijk?**
  - ✓ **Spreek af hoe jullie als team willen omgaan met de diversiteit en het feit dat kleuters spronggewijze ontwikkelen? (bijv. noteer enkele do's en don'ts)**

We hebben met het team onze eigen groeidocumenten samengesteld waar een leerlijn in zit, aansluitend op de competenties van Ferre Laevers. We scoren eerst welbevinden en betrokkenheid bij de kinderen en dan staan er per competentie (wiskundig en logisch denken, taalvaardigheid, ...) een aantal dingen opgelijst per leeftijd. We kunnen daar doorheen het jaar in werken, maar de bedoeling is om dat op het einde van het schooljaar af te werken. Voor de kinderen geldt dat ook: zij krijgen tijd tot einde van het schooljaar om daar te geraken.

Het is niet dat we ze daar allemaal 1 voor 1 op gaan testen. Eerder bij speelse activiteiten dat ik een activiteit bewust nog eens doe. Bijvoorbeeld op het einde van het jaar nog echt een speelse oefening rond tellen of cijferbeelden ... Als ik merk doorheen het jaar: Die kleuter kan al tellen tot 20 of verder, dan duid ik dat vaak al aan bij die kinderen en dan weet ik dat ik die op het einde van het jaar niet nog eens per se bij mij moet roepen. Bij kinderen waar het al goed zit, duiden we het meestal al aan. Bij kinderen die we nog tijd geven om te groeien, die nemen we op het einde nog eens om te checken. Lukt het nu wel of is hij nog altijd het experimenteren?

Achtergrondinfo:

Samen met het breed kijken naar ontwikkeling, is ook het registreren hiervan een zoekproces. In veel Vlaamse kleuterscholen wordt er gekozen om toch enkele sleutelvaardigheden of taken te beschrijven, die vervolgens worden ingeschaald vanuit volgende categorieën:

nog niet bereikt (vaak ingevuld als: nog geen aandacht voor, staat er nog niet voor open)
in ontwikkeling (lukt soms wel en soms niet)

bereikt (lukt meestal wel)

Een alternatief voor het opsommen van vaardigheden of gedragingen, werd uitgewerkt door CEGO (zie ook 'Grip op competenties', Laevers, e.a. 2019). Vanuit een holistische benadering wordt per domein de kern van een ontwikkelingsdomein beschreven en uitgewerkt aan de hand van sleutelvragen. Deze vragen zijn een kapstok om via observatie in heel uiteenlopende situaties in te schalen hoe 'competent' de kleuter in dat ontwikkelingsdomein aan de slag gaat. In welke mate heeft de kleuter 'grip' op dat domein van handelen, in vergelijking met leeftijdsgenoten? Dit inschalen wordt niet los gezien van de procesvariabelen, welbevinden en betrokkenheid, die van belang zijn om te weten of er ook effectief sprake is van 'in ontwikkeling zijn' (zie fiche 1.4)

Meetcultuur in de kleuterschool

1. VISIE

Fiche 1.4 Welbevinden en betrokkenheid

ACHTERGRONDINFO: welbevinden en betrokkenheid zijn PROCES-variabelen

Kern van het kijken naar welbevinden en betrokkenheid is je richten op hoe de kleuter de situatie beleeft. Je probeert je in te leven en voor stellen wat de kleuters denkt en voelt, wat hem triggert en uitdaagt in deze situatie, waar hij over twijfelt of misschien onrustig over wordt. Dit noemen we ervaringsreconstructie. Als we dan een cijfer geven voor welbevinden en een voor betrokkenheid, probeer je de kwaliteit van hoe de kleuter de situatie ervaart te benoemen.

- Welbevinden score 5 betekent dat de kleuter zich optimaal in zijn vel voelt en open staat voor wat er rond hem en in hem gebeurt. Hij heeft goede contacten met zijn omgeving. Hij kan genieten en bij moeilijkere situaties, kan hij die ook weer vlot te boven komen. Dit betekent dat hij zich emotioneel veilig voelt: zijn emotionele ontwikkeling verloopt goed.
- Betrokkenheid score 5 betekent dat de kleuter mentaal heel actief is. Hij is geboeid door wat hij opmerkt, richt zijn aandacht hierop en is gedreven om er meer over te weten of meer mee te doen. Zelfs als het even wat verwarrend of moeilijk is, dan laat hij niet los. Omdat hij op de grens van zijn mogelijkheden zit, wordt er geleerd.

Wie geoefend is om de signalen van welbevinden en betrokkenheid te herkennen, heeft hiermee een krachtig hulpmiddel om iets te zeggen over 'de kwaliteit van het leerproces'. Het is zinvol deze bril mee te nemen als je ook iets wil zeggen over het leerproduct, de resultaten.

REFLECTIEVRAGEN:

- Welke plaats krijgen welbevinden en betrokkenheid voor jou in het meten van ontwikkeling?
- Welke afspraken zijn er op schoolniveau over deze plaats?

Je kan welbevinden en betrokkenheid op verschillen manieren een plaats geven in de school:

- Één keer per trimester een klasscreening maken van welbevinden en betrokkenheid (als deel van het kindvolgsysteem)
- Impliciet doorheen je klasdag oog hebben voor welbevinden en betrokkenheid, eigenlijk neem je het voortdurend mee om je eigen handelen op aan te passen
- Op regelmatige basis gerichte observaties inplannen om welbevinden en betrokkenheid bewust te observeren en te scoren (al dan niet met filmpjes)
- Welbevinden en betrokkenheid scoren tijdens specifieke situaties, bijvoorbeeld testen
- Vooral in het begin van het jaar welbevinden en betrokkenheid meenemen om een goede start te maken (daarna raakt het eigenlijk wat op de achtergrond...)
- ...

OPDRACHT

Iedere leerkracht geeft zijn top 3 over wat voor hem/haar het meest betekenisvol of wenselijk is, het beste werkt.

Bespreek in team de gekozen werkwijzen vanuit de voor- en nadelen van elk systeem en hoe je naar die wenselijkheid ook streeft in jouw praktijk.

Breng samen wat het belangrijkste is dat je haalt uit het kijken naar het leerproces via welbevinden en betrokkenheid?

Trek samen conclusies over welke concrete afspraken in jullie school gelden en hoe je dit als kwaliteitscriterium optimaal kan blijven meenemen.

Enkele elementen om mee te nemen in de bespreking:

- In welke mate voel je je als leerkracht voldoende vaardig om welbevinden en betrokkenheid te scoren?
- Wordt zowel welbevinden als betrokkenheid meegenomen of merk je toch verschil in de mate waarin deze twee begrippen een plaats krijgen?
- In welke mate staan jullie als team op eenzelfde lijn als het gaat om het scoren van welbevinden en betrokkenheid (zie ook fiche 5.4: welke ijking kan jij gebruiken?)
- In welke instrumenten krijgt welbevinden en betrokkenheid een plaats: Agenda? Weekplanning en/of -evaluatie? Kindvolgsysteem? ...
- Welke conclusies trekken jullie na het scoren van welbevinden en betrokkenheid? Welke toegevoegde waarde heeft het om deze bril mee te nemen (wat er anders minder of niet zou zijn)? (zie ook cluster 2)
- Hoe verhoudt de score van welbevinden en betrokkenheid zich ten aanzien van inschatting over bepaalde ontwikkelingstaken, of ten aanzien van resultaten uit testen? Hoe verhouden met andere woorden de procesgerichte bril en productgerichte bril zich voor jou?
- Wanneer en hoe worden deze gegevens besproken? Welke afspraken en opvolging wordt er al of niet aan gekoppeld? (zie ook cluster 6)